

Slovenski dom

Štev. 15.

V Ljubljani, v torek, 20. januarja 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, LjubljanaConcessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 596:

Letalski napadi na ogledniške oddelke v Afriki

Uradno vojno poročilo št. 596 pravi:

Letala so napadla in razpršila angleške ogledniške oddelke v zahodni Cirenajki; letalstvo je poleg tega ponovilo živahne napade s strojnimi in bombami na angleške kolone, avtomobilsko vozila in oskrbovalna oporišča.

Kljub slabemu vremenu, ki traja, so skupine nemškega letalstva napadle naprave in letališča na Maliti.

Angleška letala so izvedla polet na Avgusto in Sirakuzo in pri tem povzročila nekaj požarov, ki pa so bili hitro omejeni. Ni bilo nobene žrtve.

Halfaja - nov dokaz za nepresegljivost vo ni duh italijanskega vojaka

Ne nasprotnikova ogromna premoč in orožje, temveč okoliščine
so uklonile to junaško posadko

Operacijsko področje, 20. jan. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča. Italijanski oddelki v Halfaji, ki se je dva meseca srdito upiral sovražniku, kateri je bil v vsakem pogledu močnejši in je stalno napadal postojanko z morja, zraka in kopnega, je podal zopet nov dokaz o svojem vojnem duhu in neupogljivosti v boju. V dveh mesecih so italijanske čete z nemškimi vzdržale neštivilne trde spopade in boje, brez ozira na silno sovražnikovo premoč ter so zmerom na sovražnikove napade odgovarjale z zmogovitimi protinapadi. Brezmejna zavest in zvestoba sta vedno navdajali vse bojovnike pod poveljstvom gen. Di Giorgisa, poveljnika divizije »Savona«, edinega Italijana, katerega je Hitler odlikoval z viteškim redom železnega križca. Italijanski in nemški častniki, ki jih je v najvišji meri prevečala zavest vojaške časti in zvestost o velikih nalogah in sicer vsak sleherni trenutek trdih bojev, so dajali s svojim herojskim vedenjem najlepše zgled vsem bojujočim se vojakom. Vojaki obeh zavezniških narodov so se metali v boj s popolnim preziranjem sleherne žrtve in sleherne največje nevarnosti, polni najtrših samoodpovedi in se bojevali z neustrašenim pogumom in nezlomljivo voljo. Italijansko-nemške posadke v Halfaji ni prisililo k tlom nakopičeno sovražnikovo orožje in njegova nadmočnost, pač pa okoliščine, ki presegajo obseg tudi najmočnejše volje, torej jih je k vdaji prisilil položaj, ki je silnejši, kakor pa vse vojaške vrline v najmočnejših izrazih. Zadnje dni posadka ni mogla dobiti niti več živeža, niti vode,

Nova vojaška zveza med Italijo, Nemčijo in Japonsko

Mussolinijev pozdrav japonskemu narodu — Anglija je zdaj v popolni vojaški krizi in brez zaveznikov, Nemčija pa zaradi notranje fronte lahko takoj izvede kakršen koli vojaški načrt — sodijo nemški listi

Rim, 20. jan. s. Včeraj je bila v Berlinu podpisana vojaška zveza med Nemčijo, Italijo in Japonsko. Zveza določa smernice za skupen boj proti skupnemu sovražniku. Za Nemčijo je podpisal pogodbo načelnik vrhovnega poveljstva oboroženih sil, za Italijo opolnomočenec italijanskega vrhovnega poveljstva, za Japonsko pa opolnomočenec japonske vojske in mornarice.

Rim, 20. jan. s. Ob podpisu vojaške zveze med Italijo, Nemčijo in Japonsko je Mussolini za japonski narod poslal načelniku japonske vojske in mornarice naslednjo poslanico:

»Italija, sodelujoč z Japonsko in Nemčijo, se bo vojskovala proti skupnim sovražnikom

s čvrsto odločnostjo in se ne bo umaknila pred nobeno žrtvijo do končne zmage.

Berlin, 20. jan. s. Nemški tisk razpravlja o splošnem položaju in ugotavlja, da je velika Anglija zdaj pred naslednjo, nerešljivo nalogo: organizirati vojno na treh bojiščih in to z nezadostnimi sredstvi, bodisi glede ljudi, bodisi glede potrebščin, ter izogniti se v sedanjem letu odločilnemu porazu vsaj na enem bojišču. Anglija ne more nič upati v uspešno pomoč iz Združenih držav, nič ne more storiti v nje korist zavezniška boljševiška Rusija in še manj angleški zaveznik iz Čungkinga, Čang-kajšek, ki že začenja ostro obsojati angleško negibnost na Tihem morju. Anglija je po tem takem v popolni vojaški krizi, v krizi, ki je niti Churchill niti Roosevelt nista domnevala, ko sta pred petimi tedni začela v Washingtonu svojo slovit posvet.

Nemčija pa, pravijo berlinski listi, je s podporo svoje notranje fronte v stanju s primernimi sredstvi pripraviti izvedbo kakršnega koli vojaškega načrta, ki se pokaže potreben, poleg tega pa lahko računa na popolno politično, vojaško in strateško sodelovanje Italije in Japonske.

Nemško ljudstvo si je brž bilo na jasnem, da zahteva tretja vojna zima novih znatnih

naporov in da bodo zaradi ogromne razširitve vojne Nemčija in njeni zavezniki morali iskati odločitve na več bojiščih.

Odkar se je začela obrambna bitka na Vzhoda, katere začetek skoraj sovpada z izbruhom sovražnosti v vzhodni Aziji, se Nemčija pripravlja in izpopolnjuje lastni vojni stroj z ozirom na bližnjo veliko ofenzivo. To delo opravlja, ne da bi jo ogražala možnost, kaj šele nevarnost kake krize. To je velika razlika med vojaškim položajem Nemčije in njenih zaveznikov ter med vojaškim položajem angloško-amerikansko-boljševiške zveze.

General Ambrosio — novi načelnik generalnega štaba v vojski

Rim, 20. januarja. s. Uradni vojni list objavlja v prihodnji številki naslednjo spremembo:

General Vittorio Ambrosio, poveljnik armade, zapušta poveljstvo II. armade in prevzema z današnjim dnem, 20. t. m., posle načelnika generalnega štaba v vojski. Z istim dnem zapušta general armadnega zbora Mario Roatta mesto načelnika generalnega štaba v vojski ter prevzema poveljstvo II. armade.

Nadaljevanje japonskega pritiska proti Singapooreju

Tokio, 20. jan. s. Poveljstvo japonske mornarice sporoča, da je japonsko letalstvo na Filipinih uničilo nekaj brzojavnih postaj na južnem koncu otoka Mindanao. Druga letala so z bombami zadela nekaj nasprotnikovih parnikov južno od otoka Cebu. Razen tega je bila z dobrim uspehom napadena trdnjava Corregidor pred Manilo. Nekateri letalski oddelki so bombardirali letališča pri Rabaulu in Vanakokoriju na Novi Britaniji. Izkrcevalni oddelki

japonske mornarice so zasedli kraj Likiepang na severni konici otoka Celebesa.

Bangkok, 20. jan. s. Japonsko letalstvo je nadaljevalo s sistematičnimi napadi na holandski otok Sumatra in s strojnimi obstreljevali holandske čete, ki so imele velike izgube. Trinajst japonskih bombnikov je napadlo mesto Medan in otok Ambona. Bombardirana so bila tudi razna druga letališča na Sumatri.

Tokio, 20. jan. s. Japonski letalski napadi na Singapoore se brez odih nadaljujejo. V zadnjih tednih je bilo sestreljenih 54 angleških letal. Bombardirana in zažgana so bila letališča in razne druge letalske naprave v trdnjavi.

Tokio, 20. jan. s. Boji na Filipinih se bližajo zaključnemu razdobju, v kolikor Japonci prenašajo svoj pritisk vedno bližje postojankam, ki so še v rokah Amerikancev.

Tokio, 20. jan. s. Po zadnjih novicah z malajskega bojišča so Japonci zasedli Pančag Besar in nadaljevali napade proti jugu. Posrečilo se jim je zasedeti nekaj važnih točk južno in vzhodno od Johore Baruja. Drugim japonskim motoriziranim enotam se je posrečilo docela obkrožiti angleške oddelke in jim odrezati umik proti Singapooreju. Začela se je huda uničevalna bitka.

Prihod italijanskega političnega pooblaščenca v Pariz

Pariz, 20. jan. s. Včeraj je v Pariz dopotoval italijanski politični pooblaščenec poslanik Gino Butti. Pri prihodu so ga pozdravili: nemški opolnomočeni minister Schleier kot zastopnik nemškega političnega pooblaščenca Abetza, nemški vojaški poveljnik v Franciji general von Stülpnagel z načelnikom svojega štaba knezom Ratiborom kot zastopnikom vojaškega poveljnika v Parizu generala von Schulenburga. Navzoči so bili tudi visoki uradniki nemškega poslanstva, zastopnik admiral Darlana, zastopstvo francoske vlade v Parizu, italijanski generalni konzul v Parizu, tajnik fašistske stranke v Parizu ter visoki uradniki poslanstva in konzulata.

Vesti 20. januarja

Iz Washingtona poročajo, da je neka podmornica potopila še drugo ladjo ob ameriški obali v bližini Long Islanda. Uradno poročilo ne navaja imena ladje, temveč pravi samo, da so bili mornarji rešeni.

V Kanado je dopotoval iz Združenih držav bivši načelnik generalnega štaba angleških imperialnih čet. Tam bo imel razgovore s kanadskim ministrskim predsednikom Mackenzie Kingom in z načelniki kanadskega generalnega štaba.

Maršal Branchitsch, bivši vrhovni poveljnik nemške vojske, je bil operiran in je na poti okrevanja. Kakor poročajo iz Budimpešte, se bo moral precej dolgo zdraviti. Hitler je maršalu poslal voščilo, da bi čim prej ozdravel.

Vsem turškim vojakom, ki so zdaj pod orožjem, je s posebnim zakonom vojna služba podaljšana za tri leta.

Prvi oddelki ameriških ujetnikov je dopotoval na Japonsko. Sestavlja ga 1200 mož, od tega kakih 700 civilistov.

Angleški ministrski predsednik Churchill je v sedanjih časih spet uvedel morskorožništvo in zapletništvo, ki tako bistveno ustreza angleškemu duhu. Toda na morju ni več mesta za pirate in Churchill bo to izkusil na lastne stroške in na stroške Anglije.

Policija v Sofiji je odkrila komunistično zaroto. Vseh 50 udeležencev je bilo v postni službi. Sojenl bodo pred vojaškim sodiščem v Sofiji dec. 14 dni.

Na smrt sta bila v južni Bolgariji obsojena dva mohamedanska kmeta, ker sta vohunila v korist neke sosedne tuje države, od katere sta dobivala denar.

Vojaški posveti načelnika nemškega glavnega generalnega štaba v Budimpešti

Budimpešta, 20. jan. s. Uradno poročajo, da bo danes prisel v madžarsko prestolnico na uradni obisk načelnik vrhovnega generalnega štaba nemške vojske maršal Keitel. Na Madžarskem se bo ustavil več dni, da vrne lanskoli obisk vrhovnega poveljnika madžarske vojske generala Bartha. Uradno sporočilo o obisku maršala Keitela je bilo sprejeto madžarskih vojaških krogov z globokim zadovoljenjem. V njem vidijo nov dokaz orožnega bratstva med nemško in madžarsko vojsko in novo potrdilo za tesno sodelovanje v protiboljševiškem boju. Iz

vojaških pooblaščenih krogov je prišla izjava, da je Madžarska ne le duhovno, temveč tudi stvarno pripravljena izpolniti naloge, ki jo čaka ob boku zmagovalnih vojsk Italije in Nemčije. Drugo zaključno razdobje protiboljševiškega boja bo dalo Madžarski možnost, da napne vse svoje sile za dosego zmage in da tako še enkrat potrdi svojo tesno vojaško vzajemnost z vojskami Nemčije in Italije.

Maršal von Keitel bo ostal na Madžarskem nekaj dni ter imel posvete s poglavarji madžarske vojske.

Nemška obramba, trdna kakor skala, bo izbojevala končno zmago na vzhodni fronti

Berlin, 20. jan. s. iLst »Völkischer Beobachter« je objavil vojni dopis o obrambnih bitkah na vzhodnem bojišču. Dopisnik popisuje ogromne žrtve, ki jih mora trpeti nemška vojska, in hudo trpljenje, ko mora vzdržati v ostrem ruskem mrazu. Ta veliki kanski boj proti prirodnim silam in proti besnim napadom se pobitih boljševikov je mejnik na poti odločitve. Sovjetske napade je treba zadržati in odbiti za vsako ceno. Nemški vojak se je nenadoma moral boriti s prezgodnjo zimo. Motorizirani oddelki bijejo svoj poseben boj proti nevarnosti, da bi ostali zamrzli v ledu. Stotine vojakov inženirskih čet in kmetje stalno čistijo ceste. Dnevi so kratki, noči dolge. Redka je noč, v kateri Sovjeti ne bi napadali. Boljševiki stavijo vse na eno karto: vse človeške množice, ki jih pošiljajo vzhodne stepe, mečejo v peč. Poleg stalnih divizij na skrajnem vzhodu, se bijejo tudi številna moštva, ki so manj izurjena in je njihova napadalna sila samo v številu.

Oddelki sibirskih smučarjev na motoriziranih saneh in oddelki sovjetske konjenice nenehno napadajo in imajo ogromne izgube. Na bojišču ga ni, ki bi podcenjeval silo ruskih trum, a nihče ne dvomi, da ne bi nemška obramba, trdna kakor skalna gmošta, bila tista, ki bo izbojevala končno zmago.

Na bojišču je borba in molk. Nemški vojak branijo vasi in hiše, se umikajo in se spet vračajo v protinapade. Vojaki dobro vedo, da je njihova dolžnost, da se žrtvujejo.

Tako se nemške čete borijo proti sovjetskim in proti mrazu, tako se spuščajo v borbo napadalna letala, ki pomagajo pri spopadih na tleh, čeprav zaradi megle vidijo komaj kakih sto metrov pred seboj.

Obrambni boj na vzhodu je bitka za sleherno vas, za vsako ped zemlje, borba proti trumi in proti zasledam prirode. To je tih borba, borba za oddaljeno domovino, ko morajo vojaki prenašati težave, ki jih ni možno prenašati, ko premagujejo neverjetne težave.

Obrambna borba se nadaljuje, zaključuje dopisnik, in nemške sile si bodo izrgale zmago kljub vsem težavam, ki jim jih stavlja zemlja in ljudje.

Selitev bivših evropskih vlad iz Londona v Ameriko

Lizbona, 20. jan. s. Ze večkrat je bilo govora o tem, da kažejo Združene države trdno voljo prevzeti mesto zavezničnice in prijateljice Anglije v političnem ter vojaškem vodstvu sedanje vojne. Ta trditve dobiva novo potrdilo v poročilu agencije United Press, ki pravi, da se bodo morale bivše evropske vlade, ki so se zatele v London, preseliti v Washington in sicer zaradi tega, da bi bilo olajšano pošiljanje vojnih potrebščin zavezniškim državam.

Velika nemška zmaga na Krimu:

Nemci so osvojili trdnjavo Feodozijo nazaj

Hitlerjev glavni stan, 20. januarja: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Nemške in romunske čete so pod poveljstvom pehotnega generala von Mansteina v sodelovanju z letalskimi skupinami generala Richarda von

Greima po večdnevni hudih bojih vrgle sovjetske čete, ki so se izkrcale na južni obali Krima, nazaj in zavzele mesto Feodozijo po odločnem napadu. Pri tem je bilo ujetih nad 4600 sovjetskih vojakov, zaplenjenih pa 73 oklepnih bojnih voz, 77 topov in mnogo vojnih potrebščin. Na vsem bojišču ob Doncu je sovražnik napadel z močnimi silami. Boji še potekajo.

Na srednjem in severnem odseku je imel sovražnik pri nadaljevanju svojih napadov znova hude izgube. Ko so nemška pehota in tankovski oddelki dne 17. in 18. januarja izvedli protinapad, je bilo zajetih 35 topov, 23 metalcev granat, 45 strojne in mnogo drugega gradiva. Sovražnik je imel 430 mrtvih in 150 ujetnikov.

Letalstvo je pri Murmanskem poškodovalo veliko trgovsko ladjo z bombami.

Berlin, 20. jan. s. Velik uspeh, ki so ga izvojevale nemške in romunske čete na Krimu — pravi uradna nemška agencija v svoji razlagi včerajšnjega vojnega poročila — je ponovno dokazal, da Sovjeti kljub vprezanju vseh sil, ki jih še imajo, ne morejo doseči niti dela uspehov, po katerih težijo.

Jasno je bilo, da so se boljševiki hoteli ne samo znova polastiti Krima in tako pognati sile Osi od Črnega morja, marveč celo pritiskati v bok zavezniškim četam, ki se bijejo na južnem bojišču.

Od preteklega decembra — pravi razlaga — so Sovjeti nenehno skušali prebiti obroč okrog Sebastopola in hkrati z izkrcanjem svojih čet na jugu in zahodu priti do glavnih strateških postojank.

Trenutni uspeh ruskih sil pri Kerču in Feodoziji je s ponovno zasedbo Feodozije po nemških četah izgubil svojo veljavo.

Nemška uradna agencija zaključuje razlago s pripombo, da se kljub velikim izgubam, ki jih je pretrpela in jih ima še sedaj že izkrcavala sovjetska vojska, zdi, da bo Stalin hotel nadaljevati s svojo trdo zimsko borbo, čeprav se navzlic vsemu doslej še ni mogel polastiti niti enega strateško važnejšega središča.

Mobilizacija državnih uradnikov in nameščencev v Romuniji

Bukarešta, 20. jan. s. Romunska vlada je izdala odlok, po katerem bodo vsi državni uradniki in nameščenci odšli veljati za mobilizirane v službi naroda, in sicer do konca sedanje vojne. Kdor bi zapustil svoje mesto brez potrebnega dovoljenja, bo kaznovan kakor vojaški ubežnik.

Druga nastopna izjava češke vlade

Praga, 20. jan. s. Nova češkomoravska vlada je bila včeraj v drugič ustoličena. Med ustoličenjem je vlada dala izjavo, v kateri med drugim zatrjuje, da bo zedinila vse delovne sile v pokrajini za izpolnitev nalog, ki so ji bile zaupane. Dalje izjavlja vlada, da je usoda Češke in Moravske neolajljivo zvezana z usodo Nemčije. Vlada je pripravljena sodelovati za dosego zmage nad boljševizmom in nad demokratičnimi bogataškimi silami ter za nov evropski red.

Andrejčkov
Jože:

Zalost in veselje

Roman v slikah
Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

334.

...Mornarji niso izgubili poguma. Kapitan jih je vzpodbujal, da so veslali dalje. Drugi dan se je morje spet umirilo. Tretji dan smo v daljavi zagledali ladjo. Kapitan je velel še hitreje veslati, da bi čimprej pririnjili do ladje.

335

...Po nekaj urah smo bili že v varnem zavelju. Ladja je bila francoska in kapitan, že postaren mož, nas je prijazno sprejel in obljubil, da nas bo izkrcal v Alžiru. Jadrati smo mirno naprej in kmalu zapluli v Sredozemsko morje. Upali smo, da bomo kmalu na suhem.

336.

...Nekega večera je opazovalec z jambora naznanil lujo, sumljivo ladjo. »Najbrž bomo imeli opravka z morskimi roparji,« je dejal mirno kapitan. Dal je pripraviti puške in ladijski top, potem je vzel v eno roko govorilo, v drugo sabljo. Poklical je dvakrat, trikrat, a s tuje ladje ni bilo odgovora...

Sumatra – ogromno, skoraj še nenačeto skladišče

Meri precej več kot evropska Italija, ima pa le nekaj nad šest milijonov ljudi, od tega le 5000 Evropejcev

Tudi Sumatra, ki je največji otok v vsej Nizozemski Indiji, stopa počasi na vojno pozornico, ki se z Malajskega polotoka in Bornea razširja na vse to bogato otočje. O njej piše v zadnji številki »La Domenica del Corriere« neki Arnaldo Frasca-rolli, ki je prepoznal že mnogo sveta, med drugim naslednje:

Sumatra je morda med vsemi otoki v tem delu sveta najčudovitejši in tudi najmanj izkoriščen, kar sem jih na svojem potovanju po širnem svetu obiskal. Nekoč sem imel priliko biti gost medanskega sultana. (Medan je glavno mesto Sumatre in sedež pokrajinske vlade.) Vprašal sem ga, zakaj tako malo izkoriščajo velika zemeljska bogastva na tem otoku. Sultan pa mi je z mirnim orientalskim fatalizmom odgovoril: »Kaj pa hočete, Sumatra ni otok, pač pa cel svet.« »Ze res,« sem mu odgovoril, »toda tudi svet se da izkoristiti.«

100.000 kv. km večja kot Italija

In res je Sumatra ogromen otok. Njeno ozemlje meri nad 100.000 kvadratnih metrov več kot pa evropska Italija, torej približno 420.000 kvadratnih kilometrov. Ima pa le nekaj nad šest milijonov prebivalcev, kajti velika večina tega otoka je še poraščena s tropskimi pragozdi, z najbolj divjo, najvišarnejšo in najčudovitejšo džunglo na svetu.

Priznati je treba, da so na Sumatri že poskušali to džunglo iztržiti in so jo precej tudi že iztržili, toda treba bo še ogromnih naporov in dela, preden bodo temu čudovitemu pragozdu pogledali do dna. Dalj časa sem bival na nekem nasadu v notranjosti Sumatre, ob robu gozda, ki so ga naskakovali tisoči in tisoči delavcev, da bi ga ekrcili in pridobili čimveč zemlje za obdelovanje. Bil je to veličasten prizor. Na tisoče in tisoče ljudi z vsega otoka je mrgolelo v tem tropskem podnebnju in podiralo stoletna drevesa, ki so se trdovratno upirala človeškim rokam. Treba je bilo premagati in streti še zadnjo življenjsko silo in zagrizenost strupenega rastlinja, bivališča milijonov in milijonov žuželk, legla skrivnostnih boleznih ter skrališča divjih zverin. Treba je bilo sekati, požigati, trebiti. Dosti je pri tem napora, toda plačilo, ki ga pozneje da ta rodovitna zemlja, je tudi obilno.

Otok Sumatra spada

med najbogatejše otoke na svetu

Ze zdaj proizvaja v velikih množinah najraznovrstnejše stvari. Ze dosedanjim njeni proizvodi so

zelo pomembni, toda tega, kar bi Sumatra v resnici še lahko dajala človeku, ni mogoče preračunati, ali vsaj oceniti.

Tam, kjer so se še pred nedavnim razprostirali ogromni divje zaraščeni gozdovi, so zdaj čudovita polja in nasadi. Ko sem pred nekaj leti potoval po teh deželah, je bilo na Sumatri s tobakom zasajenega površja 20.000 hektarov, 30.000 ha s kavovcem, 32.000 ha s čajem, nasadi kavčukovega drevja pa so tako obširni, da dajo petino vse svetovne proizvodnje kavčuka. Širna so potem na Sumatri riževa polja in nasadi eladkorne pese. Posebno pa Sumatra slovi po pridelku popra in kasije (teh stvari Sumatra pridelala med vsemi deželami na svetu največ), ter po raznih drugih sadežih, iz katerih pridobivajo olje. Zelo močno je dalje razvita na Sumatri tudi raznovrstna industrija, zlasti lesna. Znani so čudovito lepi izdelki iz sumatranskega lesa, ki krase bogataška, najrazkošnejše opremljena stanovanja.

Sumatra ima tudi zelo velike

zaloge petroleja

Največji so pri Padangu ob jugozahodni obali tega otoka, in v Palembangu na vzhodnem koncu. Petrolejski vrelci, kjer so bile dozdaj zgrajene že tudi črpalne naprave, so še v Betoungu in Tombingu s petrolejskimi čistilnicami v Palembangu in s petrolejskim vodom, ki drži tja do Pladjona, rečne- ga pristanišča v Palembangu. Eno leto pred izbruhom vojne so tod proizvedli deset milijonov hektolitrov petroleja.

Zemlja na Sumatri je zelo bogata na rudninah. Precejšnje množice zlata in srebra nakopljajo pri Benkulenu, ki velja za glavno mesto na južnem koncu Sumatre. Cinkovo rudlo kopljejo na otokih, ki leže v neposredni bližini Sumatre, in sicer na otokih Banka, Bilton in Singkel.

Zunanje lice

otoka je dokaj raznoliko. Ob obalah leže večja mesta, v katere se je naselil tuji vpliv omikanega sveta, bolj proti notranjosti dežele pa so posejane primitivne vasi tja do roba džungle. Prav do gozdov so speljane tudi lepe ceste. Krasna asfaltna cesta se vije ob robu pragozda od severnega do južnega konca otoka. V notranjosti Sumatre žive številna domača plemena, ki so se še do pred kratkim hudo bila med seboj za nadoblast.

Dokaj čudne so tudi navade teh domačinov. Na primer tale: Kadar človek postara, mu ni treba čakati, kdaj bo ponj prišla smrt, pač pa mu sorodniki pomagajo, da pride prej na drugi svet. Potisnejo ga na drevo, sorodniki pa pod njim zažgo grmado iz dišavkega lesa, potem pa nesrečno žrtev na drevesu spodmaknejo, da pade na ogeri. Toda ne puste je, da bi čisto zgorela, pač pa jo lepo popečejo in nato pojedjo, »da ji izkažejo čast, pravijo...«

V upravnem oziru

je otok Sumatra razdeljen na pasove. V njihovih mestih so sedeži guvernerjev. To so slikovita mesta, kakor na primer Fort de Kock, Padang, Ben-

koelen, Telog, Betong, Kota, Raja in druga. To so mesta, v katerih so hiše in vile potaknjene med palmovce gozdice in med cvetoče vence rož.

Na vsem otoku, ki ni majhen, Evropejcev ni več ko 5.000. Po veliki večini so to Nizozemci. Nekaj čudnega na je, da tu nisem našel prav nobenega Italijana — piše na koncu svojega poročila omenjeni pisec, čeprav sem jih srečal: še v dosti bolj oddaljenih in neznanih deželah. Domačini so se že precej ukrotili in človek je danes dosti varen celo v tistih predelih Sumatre, ki jih smatrajo za še popolnoma divje.

To je torej Sumatra, nadvse pomemben otok, ki ga zaradi neprecenljivih naravnih zalog lahko smatramo za ogromno oskrbovalno skladišče.

Po drugem letu »Obiska«

»Obisk« je v popolni meri izpolnil svojo nalogo

Z majhno zamudo, ki je nastala iz tehničnih ter izvenredniških razlogov, bo le izšla v sredo 11.—12. številka, s katero je »Obisk« končal svoj 11. letnik. Morda je na zanimivosti in pisanosti še pridobil ter s tem vsakogar, ki ga pozna, navdušil za list, ki ga ne more zlasti danes pogrešati nobena slovenska družina.

11. in 12. številka tega odličnega, ilustriranega družinskega mesečnika, prekaša vse dosedanje po zunanji obliki in po razgibani vsebini. Izšla je v povečanem obsegu in prinaša na 48 straneh pravo, vsestransko razkošje.

Osem strani v krasnem bakrotisku prinaša na naslovni strani posnetek starinskega božičnega angela s Sladke gore. Zadnja stran ovitka nam razodeva drugo podrobnost iz zaklada slovenske baročne umetnosti: oltarno sliko iz cerkve na Muljavi. Cela stran je posvečena domačim javnim dogodkom v zadnjem času; pri nadaljnjem listanju po bakrotisku naletimo še na čudovite posnetke iz domačega in tujega sveta: trgatav na Vipavskem, pogled z letala (če bi bilo) na Rim v starem veku, snežne — pardon! pešene pušave v južni Kaliforniji, fotografski prikaz iz otroškega sveta »Mali kadilec«.

Poleg bakrotiska je med vsebino razvrščenih kakih 80 izvirnih fotografij brez risb in mode.

Prva stran v knjižnem delu prinaša starinsko »Božično koledarje« z napevom, po zapisu našega strokovnjaka F. Marolta. Jože Dular je pri- speval novelo »Tatovici«, h kateri je mladi, nadar- eni slikar Lojze Perko prispeval osem mojstrskih risb. Končuje se roman »Amarija, sladki evet«. E. Raven je napisal izredno zanimiv in temeljit ter aktualen prikaz s slikami »O Nostradamusu,

prerokih in prerokbah«. R. Bednařik priobčuje pisano, s fotografijami posejano sliko »Trtica rodila je«. Inž. Netima je napisal dober, ilustriran članek o »Spremembah živil pri shranjevanju«. D. Ulaga opozarja v besedi in sliki »Smučarji pravite se za zimo!« Moda je to pot po obsegu in praktičnosti naravnost razkošna — na štirih straneh. Iz del slovitga francoskega dramatika H. Ghéona je prevedena božična novela »Lica«. Marjan Juvan zanimivo piše o »Rastlinskih stru- pih in njihovih temnih skrivnostih«. Mladi hu- morist Zorko Simčič je prispeval črtico »Čuden dogodek«. Po izvirnih fotografijah preseneča sli- kovni prikaz »Sveti kraji v novem času: Jeru- zalem, Palestina, judovske vzorne naselbine, Si- rija, Aleppo, petrolejski vod čez puščavo. Damask, Evfrat, Mezopotamija...« Niko Kuret je prispeval slikovit prikaz »Naše stare hišne jaslce«; dr. St. Mikuz pa prelepo »Slovensko podružnico«. Sah, uganke, kriminalna uganke so zanimive kakor vedno.

Kakor posnemamo iz naznanila na koncu lista, bo »Obisk« pod dosedanjim uredništvom in v sedanjih obliki izhajal odslaj vsak mesec, in si- cer 15. Prva številka novega letnika bo izšla ta- kaj za pričetkom, potem pa redno ob terminu. Naročnina za vse leto znaša samo 40 lir. Pohitite in naročite »Obisk« pri upravi: Ljubljana, Ko- pitarjeva 8. »Obisk« mora letos obiskovati vsako slovensko rodbino!

Naročajte Slovenski dom!

DOBRI ŠTART ČASI

Ko so stopili iz čolna, se je Marija zbudila in zdelo se je, da oha misli na njo. Ko sta bila v postelji, je Franco ugasnil luč. »Sivar se tiče stare matere,« je rekel z drhtečim in ubitim glasom. Luiza je zašepetala: »Draga in ga nežno prišla za roko.

»Nikdar nisem govoril o t.m.« je začel Franco, »da ne bi obtoževal stare matere, in potem tudi...« Nastal je molk, Franco je spremljal svoje besede z znameniti največji nežnostjo, a mu jih žena ni več vračala. »Bal sem se,« je govoril, »kako bi učinilo- valo to nate, kaj boš občutila pri tem, kaj si mislila...« Kolikor bolj so bile njegove besede negotove, toliko nežnejši je bil nje- gov glas.

Luiza je čutila, da se bliža, ne prepri, pač pa trdo in hudo nasprotstvo. Najrajši bi bila videla zdaj, da bi mož ne govoril. Mož, ki je začutil njeno hladnost, ni nadaljeval. Položila mu je čelo na ramo in rekla tiho, borec se sama s seboj: »Pripoveduj.«

Tedaj je ponovil Franco, govorec ji v lase, tisto, kar mu je bil povedal profesor v poročni noči. Ko je ponovil na pamet pi- smo in oporoko svojega deda, je malo omilil stavk, ki so sramo- tilili njegovega očeta in staro mater. Luiza, ki ni pričakovala ta- kega odkritja, je med pripovedovanjem dvignila glavo z rame svojega moža. Ta je pripovedovanje ustavil.

»Naprej,« je rekla.

Ko je končal, da je vprašala, ali lahko čokaže, da je bila dedova oporoka zatajena. Franco je takoj odgovoril »Ne.« »Toda,« je rekla, »zakaj si potem govoril o tem, kaj si bom mislila?« Takoj ji je prišla misel, da je stara mati skoraj gotovo storila zločin in da je tožba možna.

Toda, če tožba ne bi bila mogoča?

Franco ni odgovoril. Ko je malo pomislila, je vzkliknila: »O, prepis oporoke? Ali se lahko uporabi? Ali je ta oporoka ve- ljavna?«

»Da.«

»In ti je nisi hotel izkoristiti?«

»Ne.«

»Zakaj, Franco?«

»Vidiš,« je vzkliknil Franco in se razvnel. »Vidiš? Saj sem vedel! Nočem je izkoristiti ne, ne, nikakor ne.«

»Iz kakšnih vzrokov?«

»Moj Bog, vzroki! Vzroke je treba občutiti, moraš jih čutiti, ne da bi ti jih povedal!«

»Ne čutim jih. Ne misli, da mi je do denarja. Ni mi do de- narja. Daj ga, komur hočeš. Toda občutim pravičnost. To je želja tvojega starega očeta, ki jo je treba spoštovati. Kar je storila tvoja stara mati, je zločin. Ti si veren, moraš spoznati, da je ta papir spravila na dan božja pravičnost. Ali se hočeš postaviti med božjo pravičnost in to žensko?«

»Pusti božjo pravičnost pri miru!« je odgovoril Franco ježno. »Kaj vemo mi o potih božje pravičnosti? Poleg božje pravičnosti je tudi božje usmiljenje! Stvar se tiče mater- mojega očeta, veš! Ali nisem vedno omalovaževal tega prekletega denarja? Kaj sem storil tedaj, ko mi je stara mati zagrozila, da me razdedini, če se poročim s teboj?«

Ljubezni in jeza, sta mu stisnila grlo. Ni mogel govoriti, pri- jel je Luizo za glavo in si jo pritisnil na prsi.

»Omalovaževal sem denar, da sem dobil tebe,« je rekel z za- trtim glasom. »Kako moreš zahtevati, da bi si ga zdaj skušal pridobiti s pravdami?«

»Toda ne!« ga je prekinila Luiza in dvignila glavo. »D-nar- daj, komur hočeš. O pravici govorim! Ali nimaš čuta za pravico?«

»Moj Bog!« je globoko vzdihnil. »Bolje bi bilo, da bi tudi nocoj ne bi govoril s teboj o tem.«

»Mogoče res. Če nikakor nočeš spremeniti svojih sklepov, potem bi bilo res bolje.«

Luizin glas je razodeval pri tem žalost, ne jeze.

»Sreča pa je,« je pristavil Franco. »Tiste listine ni več.«

Luiza je vztrepetala. »Ni več?« je rekla tiho in v strahu.

»Ne. Profesor jo je na mojo zapoved uničil.«

Nastal je dolg molk. Luiza je počasi položila glavo na svojo blazino. Franco je rekel nato glasno: »Pravda! S temi listinami! S tem sramotnjem! Proti materi mojega očeta! Zaradi denarja!«

»Ne ponavljaj tega!« je užaljeno vzkliknila žena. »Zakaj ve- dno ponavljaš to? Saj veš, da ni res!«

Razdraženo sta govorila drug z drugim. Videlo se je, da sta med prejšnjim molkom v mislih stvar nadaljevala.

Ujezil ga je očitek, in brez premisleka je odgovoril:

»Ničesar ne vem.«

»O Franco!« je bolešno vzkliknila Luiza. Bilo mu je že žal, da ji je storil krivico. Prosil jo je odpuščanja, obtoževal je svojo naravo, ki ga je zapeljala, da je izrekel nepremišljene reči. Prosil jo je za prijazno besedo. Luiza je vzdihovaje odgo- vorila: »Da, da.« A ni bil zadovoljen. hotel je, da bi rekla »Od- puščam ti, da bi ga objela. Dotik dragih ustnic ga ni poživil kakor sicer. Minilo je nekaj minut in prisluškoval je, ali je žena zaspala. Slišal je veter, rahlo Marijino dihanje, bobnenje valov, žvenketanje stekel in ničesar drugega. Zašepetal je: »Ali si mi res odpustila? in slišal je sladki odgovor: »Da, draga.«

In sedaj je ona prisluškovala. Slišala je veter, valove, buta- nje oknic, mirno enakomerno dihanje otrokova, mirno, enako- merno dihanje moževa. Globoko, obupno je vzdihnila. Moj Bog, kako je mogoče, da je Franco tak! Najgloblje je je zadelo v srce da je tako malo občutil žalitve, ki sta jih pretrpela uboga mati in stric. Toda ni se hotela ustaviti pri tej misli, vsaj toliko časa ne, dokler ne bi preudarila njegovega pravičnega postopa- nja z druge strani, z ozirom na pravičnost.